

BẢO HÀNH VƯƠNG CHÁNH LUẬN **(một quyển)**

Đại Chánh Tân Tu Đại tạng kinh quyển thứ 32 thuộc Luận Tập bộ toàn. Thứ tự kinh văn số 1656, từ trang 493 đến trang 505. Đòi Trần Thiên Trúc Tam Tạng pháp sư Chơn Đế dịch từ chữ Phạn sang chữ Hán.

Sa Môn Thích Như Điển, Phương Trượng chùa Viên Giác Hannover - Đức quốc dịch từ chữ Hán sang tiếng Việt tại tu viện Đa Bảo - Úc Đại Lợi nhân lần nhập thất thứ tư và luận này bắt đầu dịch vào ngày 29 tháng 01 năm 2007.

AN LẠC GIẢI THOÁT

Phẩm thứ nhất

Giải thoát tất cả chướng
Đức đủ đều trang nghiêm
Lễ tất cả bậc trí
Chúng sanh là bạn lành
Chánh pháp rõ biết tốt
Vì mến pháp Đại vương
Ta nói pháp vì đây
Pháp trùm khắp người ấy
Trước nói nhân pháp lạc
Sau nói pháp giải thoát
Chúng sanh trước an lạc
Sau đó được giải thoát
Đường lành gọi là vui
Giải thoát nghĩa, hoặc hết
Lược nói hai nhân này
Chỉ tín, trí hai căn
Nhân tín hay giữ pháp
Do trí như thật rõ
Trong hai trí hơn cả
Đều do tín phát khởi
Do si, tham, sân, sợ
Mà chẳng thể hoại pháp
Nên rõ biết tín này
Kiết tường lạc gọi tên
Đây rành biết giảng trạch
Thân, khẩu, ý ba nghiệp
Hằng lợi ích mình người
Nói vì bởi người trí
Sát sanh, trộm, tà dâm
Vọng ngôn và lường thiệt

Nói ác chẳng nên nói
Tham sân cùng tà kiến
Pháp này gọi mười ác
Ngược lại tức mười lành
Lìa rượu sống thanh tịnh
Chẳng bức não tâm trí
Cúng dường chỗ cung kính
Lược nói pháp như thế
Nếu hay tu khổ hạnh
Quyết chuyên sanh pháp lành
Mà lìa trí bi vậy
Nếu chỉ là khổ hạnh
Chẳng hay trừ tổn kia
Cùng cứu tế lợi ích
Thí giới tu rõ sáng
Chánh pháp con đường lớn
Nếu quên, hành tà đạo
Tự khổ, thọ làm trâu
Chỗ sanh tử cực khổ
Chẳng ăn uống, bóng cây
Hoặc ăn chỗ loài sói
Lâu dài ở trong đó
Nhân do sát, thọ ngắn
Bức bách nhiều bệnh hoạn
Do tham mà nghèo hèn
Xâm nhập tạo oán kia
Vọng ngữ bị phi báng
Lưỡng thiệt người thân lìa
Ác khẩu nghe chẳng yêu
Ý ngữ, kia giận hờn
Do tham hai chỗ cầu
Sân nhuế thọ ma bố
Tà kiến sanh chấp trước
Uống rượu tâm loạn động
Chẳng thí lại tham cùng
Tà mạng gặp si cuồng
Chẳng sống yên, làm giặc
Tật đồ chẳng uy đức
Giận dữ như loài quỷ
Chẳng hỏi, nghe nên si
Chấp này tại con người
Vi trước ở đường ác
Sát sanh và các tội

Như chõ nói quả báo
Chẳng tham sân cùng nghiệp
Đây gọi nhân duyên lành
Làm ác cùng sự khổ
Đều từ pháp tà sanh
Các đường lành an ổn
Đều do nhân lành khởi
Thường liả tất cả ác
Hằng làm tất cả lành
Do thân khẩu ý nghiệp
Nên rõ hai pháp này
Do một pháp hay liả
Địa ngục cùng bốn cảnh
Pháp thứ hai hay cảm
Người, trời, vua giàu vui
Do định, phạm trự không
Được thọ vui nhà Trời
Như thế lược nói tên
Nhân lạc cùng quả lạc
Lại cùng pháp giải thoát
Vi tế thật khó thấy
Chẳng nghe, tâm phạm phu
Nghe tức sanh sợ hãi
Ta, không sanh nơi ấy
Hiện, lai ta chẳng có
Kẻ phạm nghĩ sợ hãi
Kẻ trí sợ dứt hết
Thế gian thấy ta sanh
Việc kia chấp vào đấy
Phật do đường này chứng
Nương bi, vì kia nói
Của ta và thuộc ta
Cả hai đều là không
Do thấy lý như thật
Hai chấp ấy chẳng sanh
Các ám chấp có ta
Ngã chấp do không nghĩa
Nếu chúng tử chẳng thật
Mầm móng làm sao có
Nếu thấy ám chẳng thật
Cái ta lại chẳng sanh
Do cái thấy diệt mất
Ám ấy lại chẳng khởi

Như người nung cảnh tịnh
Liên thấy chính ảnh mình
Ảnh này có thể thấy
Một bên không chân thật
Thấy ta cũng như thế
Nung ấm được hiển hiện
Như thật rõ chẳng có
Giống như kiếng thấy ảnh
Như người không chấp kiếng
Chẳng thấy tự ảnh mình
Như đây nếu bẻ ấm
Cái ngã tức chẳng có
Nhân nghe nghĩa như thế
Đại Tịnh Mệnh A Nan
Liên được tịnh pháp nhãn
Hằng vì kia nói này
Chấp ấm mà ở đây
Chấp ngã lại hằng hữu
Do thấy có ngã này
Nghiệp và có thường có
Sanh tử trực ba phần
Không đầu, giữa, sau chuyển
Giống như trực xe, lửa
Sanh tử cũng giống vậy
Từ mình người cả hai
Ba đời chẳng có vậy
Chứng này thấy ta không
Các nghiệp báo cũng thế
Như thế thấy nhân quả
Sanh khởi và diệt tận
Nên chẳng chấp có thật
Thế gian có và không
Người ngu nghe pháp này
Liên hết tất cả khổ
Do vô trí sanh sợ
Mà ở nơi không sợ
Nơi Niết Bàn không đây
Ngươi vì sao sanh sợ
Như đã nói thật không
Vì sao làm ngươi lo
Giải thoát không ngã ấm
Ngươi nếu yêu pháp này
Xả ngã và các ấm

Người làm sao chẳng vui
Không trên chẳng Niết Bàn
Hà huống là có hữu
Hữu vô chấp sạch hết
Phật gọi là Niết Bàn
Nếu lược nói tà kiến
Nghĩa trừ không nhân quả
Đây làm chẳng đủ phước
Ác đạo chính là nhân
Nếu lược nói chánh kiến
Nghĩa nhân quả thế nào
Hay làm phước đức đủ
Đường lành nhân tối thượng
Do trí có không tịch
Qua khỏi phước không phước
Nên lia đường tốt xấu
Phật gọi là giải thoát
Nếu thấy sanh có nhân
Người trí xả không chấp
Do thấy diệt cùng nhân
Cho nên xả chấp có
Trước hai nhân đều sanh
Thật nghĩa tức không nhân
Giả danh chẳng nương vậy
Cả sanh cũng chẳng thật
Nếu đây có kia có
Giống như dài và ngắn
Do sanh này kia sanh
Giống như đèn và sáng
Trước dài sau lại ngắn
Chẳng phải không tánh vậy
Ánh sáng lại chẳng sanh
Đèn kia lại chẳng thật
Như đây nhân quả sanh
Nếu thấy chẳng chấp không
Tin này đời chân thật
Do loạn tâm nên sanh
Thấy mất chẳng hư vậy
Tức chứng được chân như
Cho nên không chấp hữu
Chẳng nương hai giải thoát
Sắc là chỗ thấy xa
Nếu gần dễ phân biệt

Hươu khát nếu thật màu
Vì sao gần chẳng thấy
Nếu xa mà thật rõ
Tức thấy có thể gian
Chứng thật tức chẳng thấy
Vô tướng như hươu khát
Như hươu khát giếng nước
Chẳng nước, chẳng vật thực
Như âm này giống người
Chẳng người chẳng thật pháp
So lược khát làm nước
Kia qua nếu nước này
Nếu không chấp là nước
Như đầy người ngu si
Thế gian như hươu khát
Nếu chấp thật có không
Đây tức là vô minh
Si nên chẳng giải thoát
Chấp vô, đọa đường ác
Chấp hữu, sanh đường lành
Nếu rõ biết như thật
Chẳng hai nương giải thoát
Chẳng lạc chấp hữu vô
Do chọn nghĩa chân thật
Nếu rơi chỗ vô chấp
Sao chẳng nói rơi có
Nếu nói do phá có
Nghĩa cùng cũng đọa không
Như đây phá vô vậy
Vì sao chẳng rơi có
Chẳng nói hành và tâm
Do nương Bồ đề vậy
Nếu nói kia rơi không
Nhân nào không rơi có
Tăng khư bi thể sư (số luận sư)
Ni kiền nói nhân âm
Ước thể người hỏi kia
Nếu nói qua hữu vô
Là chẳng thể nói pháp
Vì quá hữu không vậy
Người nên rõ sâu xa
Phật chánh dạy cam lồ
Như đẹp không đến đi

Lại không một niệm ở
Nếu lẽ ba đời qua
Đời nào là thật có
Hai đời không đến đi
Hiện tại thật chẳng ở
Đời sanh và ở, mất
Điều này cái gì thật
Nếu hay có thay đổi
Pháp nào chẳng hay mất
Nếu vô niệm, niệm mất
Vì sao có biến dị
Nếu nói niệm niệm diệt
Chưa đủ, chưa diệt vậy
Chẳng cùng chúng thấy vậy
Hai này không đạo lý
Nếu niệm diệt đều hết
Vì sao lại có vật
Nếu chúng không niệm diệt
Nên vật sao lại thành
Như sát na sau đó
Trước, giữa lại là có
Do sát na chia ba
Nên đời nói không ở
Đây một niệm ba cõi
Nên chọn chỗ như niệm
Trước, giữa, sau cả ba
Chẳng do tự, tha thành
Chẳng một, nhiều phần vậy
Nếu không phân sao có
Lìa một, nhiều thì sao
Lìa có pháp không gì
Do diệt và đối trị
Nếu nói có thành không
Vô này và đối trị
Pháp nập hữu vô vậy
Cho nên cõi Niết Bàn
Do nghĩa chẳng thành có
Thế gian ở đời sau
Kìa hỏi Phật yên lặng
Đây kính tất cả trí
Nên Thánh nhân rõ Phật
Do đây pháp sâu dày
Chẳng nói chẳng diễn đạt

Như pháp giải thoát này
Sâu xa không trói buộc
Chư Phật nhất thiết trí
Nên nói không chỗ nương
Mà chẳng nương vào pháp
Qua hữu vô nhị biên
Người đời mên nhiễm vào
Do si mà sợ mất
Kia, này mất hoại kia
Sợ hãi không nơi nương
Nguyện vua người chẳng sợ
Đều do kia hoại ta
Vì người thành chẳng hoại
Ta sẽ nói chân lý
Do nương không điên đảo
Lìa có, không hai chấp
Quá này phước, chẳng phước
Sau đây nghĩa rõ rồi
Chẳng thân thấy không sợ
Hai, người cảnh sẽ nói
Tứ đại và không, thức
Một chỗ ấy chẳng người
Nếu hợp ly chẳng người
Vì sao chấp có người
Như sáu cõi không người
Tụ ấy chẳng phải thật
Mỗi mỗi cõi giống vậy
Do tụ nên chẳng thật
Ấm chẳng ngã, thuộc ngã
Lìa âm, ngã không hiển
Chẳng như củi lửa tạp
Sao cây ấm thành ta
Đất ấy chẳng ba đại
Trong đất lại không ba
Trong ba lại chẳng đất
Hay ly hợp chẳng thành
Địa, thủy, hỏa, phong đại
Mỗi tụ tánh chẳng thành
Một lìa ba không thành
Ba lìa một cũng thế
Một ba và ba một
Hay lìa thì chẳng thành
Mỗi mỗi tụ chẳng thành

Phân ly kia thế nào
Nếu mỗi lìa tự thành
Lìa củi sao có lửa
Động ngại và tụ họp
Nước, gió, đất cũng thế
Nếu lửa tự chẳng thành
Ba kia vì sao lập
Ba đại nghĩa duyên sanh
Sai khác sao thành được
Nếu kia mỗi tự thành
Vì sao liền tạo có
Nếu mỗi tự chẳng thành
Vì sao lại thành có
Nếu nói chẳng tương ly
Các đại mỗi tự thành
Chẳng lìa tức chẳng cùng
Nếu lìa, chẳng riêng thành
Các đại chẳng riêng thành
Vì sao mỗi tánh tướng
Mỗi thành chẳng phải nhiều
Nên nói tướng giả danh
Sắc, thanh, hương, vị, xúc
Nghĩa đơn giản như đại
Nhãn sắc, thức, vô minh
Nghịệp sanh lại cũng thế
Kẻ tạo nghịệp và việc
Dồn nhiều đời nhân quả
Ngắn dài và danh tướng
Phi tướng lại như vậy
Đất, lửa, gió, nước ấy
Dài ngắn và nhỏ lớn
Lành dữ nói rõ biết
Trong trí diệt chẳng còn
Như chỗ thức vô hình
Vô biên, biến tất cả
Trong này đất cùng đại
Tất cả đều diệt hết
Với đây chẳng tướng biết
Ngắn, dài, lành, ác thấy
Danh sắc và các âm
Như đây diệt không còn
Như đây cùng với thức
Do vô minh có trước

Nơi thức nếu khởi trí
Đây và sau đều tận
Như thế cùng thế pháp
Đây tức thức, lửa, củi
Do thật sánh ánh lửa
Thức đời, củi thiêu rụi
Do si riêng có không
Sau chấp nhận chân như
Tâm, hữu tức chẳng được
Vô vì sao lại được
Do vô sắc mà thành
Nên không hay gọi tên
Lìa đại sắc ra sao
Nên xứ lại chỉ tên
Thọ, tướng, hành và thức
Nên biết như tứ đại
Tứ đại như hư, ngã
Sáu cõi chẳng pháp người.

BẢO HÀNH VƯƠNG CHÁNH LUẬN

Tạp phẩm thứ hai

Như phàn phàn lột chuối
Chẳng còn cái gì có
Cả sáu cõi người lột
Cho nên Phật mới nói
Tất cả nói vô ngã
Mà sáu cõi gọi pháp
Quyết nói thật không ngã
Ngã, không ngã hai nghĩa
Như thật mà chẳng có
Cho nên Như Lai dạy
Ngã, vô ngã hai biên
Thấy, nghe, rõ, biết, nói
Phật nói: không thật, hư
Hai tướng chờ thành vậy
Hai này như thật, không
Như thật ở thế gian
Quá thật, lại quá hư
Thế gian liền nương thật
Nên đọa nơi hữu, vô
Nếu pháp biến chẳng thế
Vì sao Phật lại nói
Hữu biên và vô biên
Có hai cùng chẳng hai
Quá khứ Phật vô lượng
Hiện, lai, quá số nhiều
Chúng sanh số quá nhiều
Ba đời do Phật hiện
Thế gian không, nhọn dài
Lúc này hiện ra đời
Thế gian quá, hữu vô
Vì sao Phật gọi biên
Do pháp như thế sâu
Vớ phàm, mật chẳng nói
Nói đời như huyễn hóa
Nên Phật dạy cam lồ
Giống như tượng ảo hóa
Sanh diệt thường hay thấy
Hình này và sanh diệt
Thật nghĩa ấy không có

Thế gian như huyễn hóa
Sanh diệt thấy như vậy
Thế gian và sanh diệt
Huyễn, thật nghĩa đều không
Hình huyễn không đâu đến
Đi lại chẳng về đâu
Vì tâm chúng sanh mê
Do thật có chẳng trụ
Đòi cùng với ba đời
Như vậy đời thật sao
Lìa lời nói có, không
Hữu, vô thật vô nghĩa
Nên Phật chỉ bốn câu
Chẳng giải nói thế gian
Do hữu, vô đều ngụy
Ngụy này chẳng phải ngụy
Thân này tướng chẳng tịnh
Hươu, đèn, trí, kiếng thủy
Thường thấy rất là nhiều
Lại chẳng nhập tín tâm
Huống chánh pháp vi tế
Sâu xa chẳng chỗ nương
Khó chứng với tâm loạn
Vì sao lại dễ vào
Phật xưa mới thành đạo
Xả bỏ, vào Niết Bàn
Do thấy chánh pháp này
Sâu xa nên khó giải
Nếu pháp chẳng rõ biết
Liên hại chẳng người nghe
Do chẳng như chấp này
Đọa tà kiến hàm dơ
Người, thức, pháp chẳng rõ
Do tự cao khinh pháp
Khởi báng hoại tự thân
Cuối cùng đọa địa ngục
Giống như ham uống ăn
Liên dùng gặp nguy hại
Nếu như lý lượng ăn
Được sức mạnh vui khỏe
Nếu biện giải chánh pháp
Gặp khổ lại như đây
Nếu hay như lý giải

Cảm lạc và bồ đề
Người trí nơi chánh pháp
Bỏ bóng và tà thuyết
Nơi chánh trí khởi dụng
Nên thành việc như ý
Do chẳng rõ pháp này
Người khởi ngã kiến dài
Nhân này tạo bao nghiệp
Liên sanh đường lành dữ
Cho đến chưa chứng pháp
Hay trừ diệt ngã kiến
Hằng hay khởi chánh cần
Nơi giới, thí, nhẫn thấy
Tạo pháp này làm đầu
Và pháp ở giữa sau
Nghĩa vô hư, chân lý
Hiện, lai như chẳng chìm
Nhân pháp, hiện gọi tốt
Vui vào, chết chẳng sợ
Sanh sau thọ giàu vui
Cho nên cùng pháp này
Chỉ pháp mới trị đúng
Nhân pháp người đời ưa
Nếu sanh cảm thương dân
Hiện, lai chẳng bị cuồng
Nếu phi pháp trị hóa
Chủ gặp thần yểm ác
Do thế gian tăng ác
Hiện, lai chẳng hoan hỷ
Vương pháp dối lừa kia
Đây đại nạn, ác đạo
Ác trí, tà bạn luận
Vì sao nói là chánh
Nếu người chuyên dối kia
Vì sao nói việc chánh
Nhân này nơi vạn sanh
Hằng gặp kia hư dối
Nếu muốn tạo oán cừ
Xả mắt, giữ được này
Lợi này do đây đủ
Liên làm oán ưu não
Muốn thí và ái ngữ
Lợi hành cùng đồng sự

Nguyện người nhiếp thế gian
Nhân đây hoàng chánh pháp
Vua nêu thật một lời
Như sanh dân hiền, tin
Đây như trong nói dối
Chẳng làm kia an tịnh
Thật ý khởi chẳng khác
Chảy khắp hay lợi tha
Đây gọi tên lời thật
Ngược đây là nói dối
Một xả tài nếu rõ
Như hay yên, vua mất
Như đây chủ mất của
Hay hại vua cùng đức
Nếu vua tránh việc ác
Đức dày người quý trọng
Nhân đây dạy minh vương
Mà nên việc tịch tịnh
Do trí vua khó động
Tự rõ chẳng tin kia
Luôn chẳng gặp dối trá
Nên quyết phải tu trí
Nương lý, xả tịnh trị
Vua tức đủ bốn lành
Như bốn đức chánh pháp
Trời người đều tán thán
Lại hay nói thanh tịnh
Do trí, bi vô cầu
Hằng cùng gặp người trí
Pháp vua, trí sanh trưởng
Lành nói người khó được
Nghe lành nói lại khó
Người thứ ba tốt hơn
Hay quấy người làm thiện
Nếu thiện chẳng chỗ thích
Rõ này nên tu quấy
Như thuốc vị tuy đắng
Vui bảo chữa mạnh mẽ
Thọ chẳng bệnh ngôi vua
Hằng nên nghĩ vô thường
Sau sanh tướng lo lắng
Lại chuyên tâm hành pháp
Thấy quyết định nên chết

Chết từ ác kiến khô
Người trí vì hiện lạc
Nên chẳng tạo ra tội
Thấy một niệm chẳng sợ
Nếu thấy sau lại sợ
Nếu một niệm tâm yên
Vì sao sau chẳng sợ
Do rượu gặp kia khinh
Tổn hại giảm lực thân
Do si làm chẳng việc
Nên người trí lia rượu
Vây bao những niềm vui
Sanh tham sân, ưa dối
Nói sai, nhân ác khẩu
Cho nên hãy rời xa
Dâm dật qua mắt sanh
Do tưởng thân nữ sạch
Tâm tư trong thân nữ
Thật chẳng một hào sạch
Miệng nữ bình mũi giải
Răng lưỡi dơ hôi hám
Mũi hôi do nước mũi
Nước mắt nhiều loại nữa
Bụng chứa tiêu, tiểu, ruột
Ngoài thân xương, thịt tỵ
Người si mê chẳng chán
Nên tham trước việc này
Căn môn đầy hôi hám
Mà ham ác thân nhờn
Trong đó sanh ái luyến
Duyên nào được ly dục
Giống như bình tiểu giải
Heo thích vui trong đó
Nơi thân, cửa bất tịnh
Đa dục vui cũng thế
Cửa này là chỗ sanh
Làm chỗ thân, đất dơ
Người si tà ái chấp
Chẳng rõ ràng lợi này
Ngươi tỵ thấy một phần
Tiểu giải cùng bất tịnh
Nơi tỵ gọi là thân
Vì sao ngươi lại thích

Đỏ, trắng mà sanh mầm
Mồ hôi chỗ tạo nên
Như rõ thân chẳng tịnh
Ý nào khổ sanh yêu
Uế tụ nên giận ác
Hôi hám da trời buộc
Nếu hay nằm trong ấy
Tức yêu đấm nữ thân
Nếu hay yêu hay giận
Người già và người nữ
Nữ thân đều bất tịnh
Người nơi nào sanh ham
Màu phấn tụ sắc đẹp
Tương tá thật đẹp dễ
Khởi yêu tất chẳng nên
Yêu gái thân cũng thể
Trong dơ thật bất tịnh
Ngoài da chỗ chứa nhóm
Đây tử thi tánh loại
Vì sao thấy chẳng rõ
Da bất tịnh như áo
Chẳng thể liền giặt giũ
Vì sao dơ nơi da
Thay đổi để sạch sẽ
Bình chứa toàn đồ dơ
Ngoài sắc nếu người giận
Thân này dơ đầy đây
Vì sao người chẳng ngán
Như người hét bất tịnh
Vì sao chẳng thân xấu
Hương hoa tâm ăn uống
Gốc tịnh mà hay dơ
Như người lại ghét ác
Nơi mình người phần dơ
Vì sao người chẳng ngán
Mình, người thân bất tịnh
Như thân nữ bất tịnh
Thân mình dơ cũng thể
Như vậy lia người dục
Nơi nội ngoại đều thể
Chín cửa chảy bất tịnh
Tự rõ tự tẩy rửa
Nếu chẳng rõ bất tịnh

Mà tạo nên ái dục
Hy hữu thật vô trí
Chẳng xấu và khinh kia
Nơi thân bất tịnh ấy
Cách nào lợi cho người
Nhiều chúng sanh nhân này
Vô minh che tâm này
Vi trần dục kết oán
Như chó tranh ăn phần
Như trùng thấy phần vui
Chẳng ngứa thấy an lạc
Như đây sanh dục lạc
Vô dục người tối lạc
Nếu người nghĩ nghĩa này
Lìa dục chẳng được thành
Do nghĩ dục nhẹ vậy
Chẳng gặp quả dâm dật
Từ chuột thấy đời ngắn
Sợ khổ những bức não
Vị lai quyết thọ này
Nên phải siêng hành bi
Người nào nếu thấy kia
Sanh kia thật sợ hãi
Giống như phần thân dơ
Ra vào độc trùng ác
Người này nếu đến kia
Chúng sanh được an lạc
Như hè trăng mây nhiều
Người càng muốn có mưa
Nên người xả pháp ác
Quyết tâm tu hạnh lành
Vì mình, người đều được
Quả Vô Thượng Bồ đề
Đây Bồ đề căn bản
Tên cứng như vua núi
Nhân mười phương đều thường
Lại chẳng hai nương trí
Đại vương người lắng nghe
Nhân này ta đang nói
Cảm ba mươi hai tướng
Hay trong nghĩa thân người
Một phần Thánh người quý
Cúng dường hay gần gũi

Tay chân tướng đẹp quý
Sẽ thành vua chuyển luân
Tay chân thật mềm mại
Thân lớn cao bảy thước
Do thí ăn uống tốt
Thí kia thật đầy đủ
Thân viên mãn đoan chánh
Tay chân đều đầy dài
Ngươi sẽ thấy sống lâu
Do tâm bi thương tù
Đại vương kiên trì pháp
Làm thanh tịnh sống lâu
Do chân này bình an
Sẽ được thành Bồ Tát
Hành bố thí, ái ngữ
Lợi hành cùng đồng sự
Do tay này chỉ mật
Tay chân tám mươi loại
Khuyết chân cao dễ thương
Tóc lông đều hướng lên
Do dài chẳng bỏ cao
Gốc do thọ trì pháp
Do cung kính kẻ thí
Nơi nơi cùng nghề nghiệp
Liên được như lộc vương
Và thông minh đại trí
Kia cầu đây có vật
Ta hay làm huệ thí
Nên cánh tay đẹp dài
Được làm thế hóa chủ
Thân ái nếu biệt ly
Bồ Tát làm hòa hợp
Cảm này, âm tàng tướng
Thường che khuất bên trong
Thường thí nhà cửa vật
Nhỏ nhặt hay ưa màu
Nên được thân cõi Trời
Nhuần nhuễn sáng vi diệu
Do thí vô thượng số
Như lý thuận bậc trên
Cảm từng lỗ chân lông
Bạch hào mặt trung nghĩa
Thường nói lành ái ngữ

Lại hay thuận chánh pháp
Thân trên như sư tử
Tròn đầy như sữa ngọt
Thăm bệnh cấp thuốc thang
Hoặc cho kia ăn uống
Nên đượ bụng dưới đầy
Ngàn mạch rộng trăm vị
Nơi mình, người, pháp ấy
Thường hay vì đầu đàn
Trên đỉnh đội mũ báu
Ngang cứng đẹp kỳ lạ
Do lâu dài nói vọng
Thật đẹp phải nói lành
Được tám tướng phạm âm
Và lưỡi căn dài rộng
Nay biết việc lợi này
Số số vì kia nói
Được đẹp như sư tử
Mặt mày thật dễ thương
Do trong kia chẳng khinh
Tùy thuận làm chánh lý
Răng trắng hơn tất cả
Giống như chơn châu thật
Do nhiều lần lời này
Nói thật chẳng hai lưỡi
Nên đủ bốn mươi răng
Đẹp và cứng đường tốt
Do lành xem chúng sanh
Tron không tham sân si
Tròng mắt xanh tron đẹp
Con người như vua trâu
Do như đây lược nói
Người tướng lớn là nhân
Chuyên luân vương Bồ Tát
Sắc đẹp người nên biết
Tùy tướng có tám mươi
Từ từ bi sanh ra
Đại vương ta chẳng nói
Vì lành nói thêm nhiều
Chỉ các chuyển luân vương
Đồng có tướng tốt này
Sáng sạch và dễ thương
Nhưng chẳng giống Như Lai

Từ Bồ Tát tâm lành
Mỗi niệm trong mỗi phần
Chuyên vương tướng tốt nhân
Thường chẳng nên sánh đây
Mỗi người vạn ức kiếp
Tu lành căn sanh trưởng
Nơi Phật tướng sọi lông
Nhân này lại chẳng cảm
Chư Phật cùng luân vương
Tướng trong một phần thân
Giống như sánh mặt trời
Nơi sáng có chỗ giống.

BẢO HÀNH VƯƠNG CHÁNH LUẬN
PHẨM BỒ ĐỀ TƯ LƯƠNG
Phẩm Thứ ba

Chư Phật tướng lành tốt
Từ nan tư phước sanh
Ta nay vì người nói
Nương Đại thừa A Hàm
Tất cả phước Duyên Giác
Hữu học, vô học phước
Và mười phương thế phước
Phước như thế khó lường
Phước này gấp mười lần
Cảm Phật tướng sợi lông
Chín vạn chín ngàn lông
Mỗi mỗi phước đều thế
Như đây phước thật nhiều
Sanh Phật tất cả lông
Lại tăng hơn trăm lần
Làm cảm Phật một ít
Như thế như thế nhiều
Mỗi mỗi tốt được thành
Cho đến đủ tám mươi
Tùy đẹp một tướng lớn
Như thế phước đức tụ
Hay cảm tám mươi đẹp
Hợp lại tăng lên trăm
Cảm Phật một tướng lớn
Như thế nhiều phước đức
Hay cảm ba mươi tướng
Lại liền tăng gấp trăm
Lông đẹp như trăng tròn
Hay cảm phước đẹp trắng
Lại hay tăng gấp ngàn
Phước này cảm, khó thấy
Trên danh mao Ni Sa
Như đây vô lượng phước
Phương tiện nói có lượng
Nơi tất cả mười phương
Như nói gấp mười đời
Chư Phật nhân sắc thân
Thường như thế vô lượng

Huống Phật pháp thân nhân
Mà còn có giới hạn
Thế gian nhân tuy chỉ
Nhưng quả lớn khó bằng
Phật nhân tức khó sánh
Quả sánh nói sao được
Chư Phật có sắc thân
Đều từ phước hành khởi
Đại vương Phật pháp thân
Do trí huệ mà thành
Nên Phật phước huệ hành
Đây nhánh nhân Bồ đề
Nên nguyện người hay làm
Bồ đề phước huệ hành
Sẽ thành phước Bồ đề
Người không rơi vào lo
Có lý và A Hàm
Hay làm tâm an tin
Như mười phương vô biên
Không và địa, thủy, hỏa
Có khổ, các chúng sanh
Vô biên kia cũng vậy
Vô biên chúng sanh này
Bồ Tát nương đại bi
Từ khổ mà cứu bạt
Nguyện kia Bát Niết Bàn
Từ đó phát tâm vững
Đi, đứng và nằm, nhớ
Hoặc lúc ít buông lung
Vô lượng phước hay chảy
Phước nhiều như chúng sanh
Hàng chảy không gián đoạn
Nhân quả gắn liền nhau
Nên Bồ đề chẳng khó
Thời tiết và chúng sanh
Bồ đề cùng phước đức
Do đây Tứ Vô lượng
Bồ Tát kiên tâm làm
Bồ đề tuy vô lượng
Nhân trước Tứ vô lượng
Tu phước huệ cả hai
Sao lại khó có được
Phước huệ cả hai loại

Như đây không biên giới
Bồ Tát khổ thân tâm
Nên tạt được tiêu trừ
Đường ác gồm đói khát
Thân khổ nghiệp ác sanh
Bồ Tát xa lìa ác
Làm thiện khổ chẳng sanh
Dục, sân, sợ hãi thảy
Tâm khổ từ si sanh
Do nung không hai trí
Bồ Tát lìa tâm khổ
Có khổ lại thừa ra
Hay nhẫn nhiều được chắng
Chẳng khổ thì lâu dài
Có vui sao lại khó
Thân khổ quyết chẳng có
Giả nói có tâm khổ
Lo thế gian hai khổ
Nên hằng ở sanh tử
Do Bồ đề lâu dài
Người trí tâm chẳng đắm
Vì diệt ác sanh thiện
Đây là tu không gián
Tham, sân và vô minh
Nguyện nguoi thức lìa bỏ
Chẳng tham cùng các khổ
Rõ chỗ cung kính tu
Do tham sanh vào quỷ
Do sân đọa địa ngục
Do si vào súc sanh
Ngược này sanh trời người
Bỏ ác và tu thiện
Pháp này là nhân vui
Nếu đây pháp giải thoát
Do trí xả hai chấp
Phật tượng và chi đề (tích tụ phước đức)
Điện đường cùng chùa tháp
Tối thắng nhiều đồ cúng
Nguoi nên kính thành lập
Ngồi trên liên hoa báu
Sắc đẹp vi diệu tận
Tất cả các loại vàng
Nguoi nên làm tượng Phật

Chánh pháp và Thánh chúng
Ra lệnh để hộ trì
Hoành phi vàng che trên
Phụng hiến với phước đức
Vàng bạc nhiều hoa quý
San hô, lưu ly châu
Đề thích xanh thật xanh
Kim cang hiến phước đức
Hay nói chánh pháp người
Dùng tứ sự cúng dường
Lục hòa kính cùng pháp
Thường nên chuyên tu hành
Hay kính tin cùng nghe
Siêng làm và giữ gìn
Bồ Tát tất nên làm
Sau chết lại cúng dường
Ở Trời chúng ngoại đạo
Chẳng nên gân để lễ
Nhân không trí, tin tà
Chưa việc ác rõ biết
Phật A Hàm và luận
Viết lách, đọc, tụng, thí
Lại giấy bút cùng mực
Người nên làm phước này
Vì nước mở trường học
Thuê thầy cùng học sĩ
Kiến thiết cơ nghiệp lâu
Người làm vì trí tuệ
Cùng y khoa nghề nghiệp
Cũng nên lập đất đai
Nhiều già ít bệnh khổ
Nơi nước có cứu giúp
Tạo các nơi già lam
Vườn, đường, hồ, đình, nhà
Trong đó cho đồ dùng
Rau cải đồ nấu ăn
Nơi tiểu quốc thổ kia
Nên tạo chùa, đình, quán
Đường xa ít gặp nước
Tạo giếng, ao, hồ uống
Bệnh khô không nương nghèo
Người yếu hay sợ hãi
Nương từ bi mà nhiếp

Tâm siêng an lập kia
Tùy lúc ăn uống mới
Rau quả và gạo mới
Đại chúng cùng người tu
Chưa thí chưa dùng trước
Vải vóc, bình cùng dao
Kim tuyến và cánh cửa
Nơm, rập cùng các loại
Nên thí vào chùa, quán
Ba quả và ba hạnh
Đường ngọt, nước, sữa, thuốc
Hằng nên làm cho tỉnh
Thơ chú và thuốc men
Thuốc, dầu xức trên người
Cháy dầu đèn là quả
Đồ nước và dao búa
Nên cho các đình quán
Gạo thóc, bột ăn uống
Đường mật thuộc các loại
Hay nên để chỗ mát
Và bình đầy nước sạch
Phòng kiến, chuột đào hang
Ăn uống, gạo, đường thầy
Nguyện làm cho người tin
Ngày ngày nên chia ra
Như ý căn sau trước
Hằng thí cho ngựa quý
Chó, chuột, chim, kiến thầy
Nguyện người hay cho ăn
Bệnh dịch lúc đói khát
Nước cạn và tặc nạn
Quốc tặc liền tế độ
Nguyện người hằng cứu giúp
Nông dân bị mất mùa
Nguyện cho những hạt giống
Tùy thời mà thâm thú
Nhẹ nhàng mà điều phục
Vật thí cho kẻ nghèo
Bỏ tức chẳng lo âu
Đề phòng lúc nạn rồi
Lúc ấy tiếp khách quý
Bên trong ngoài bị trộm
Phương tiện dứt tức thì

Tùy lúc sót bạn buôn
Tạo vật giá quân bình
Chỗ ngồi và lo việc
Tự như lý quan sát
Việc nên lợi vạn người
Hay cung kính tu hành
Nên làm lợi cho mình
Như người hăng suy nghĩ
Lợi tha sao thành được
Như đây người mau nghĩ
Địa, thủy, hỏa, phong thủy
Cỏ thuốc và cây hoang
Như đây hoặc chờ lúc
Kia lãnh những chổi từ
Bảy bước nên khởi tâm
Vì tu nội ngoại tài
Bồ Tát phước đức thành
Khó lượng như hư không
Đồng nữ tướng tốt đẹp
Huệ thí kẻ cầu được
Nên được Đà La Ni
Hay trừ tất cả pháp
Yêu màu sắc đẹp đẽ
Cùng tất cả đồ dùng
Cho tám vạn đồng nữ
Thích Ca Phật xưa kia
Quang minh nhiều màu sắc
Áo quần đều trang nghiêm
Hoa hương cùng nên thí
Nương bi huệ người cầu
Nếu người lìa duyên này
Nơi pháp không yêu làm
Tức nên thí như vậy
Qua sau này chưa huệ
Độc lại hứa cho kia
Nếu đây hay lợi tha
Cam lồ chẳng hứa thí
Nếu đây tổng hại kia
Nếu rắn cắn tay người
Phật lại nghe liền trừ
Hoặc Phật dạy lợi kia
Bức bách lại nên làm
Cố giữ gìn chánh pháp

Và hay nói pháp người
Cung kính nghe thọ pháp
Hoặc lấy pháp thí kia
Chưa yêu đời tán thán
Hằng vui pháp xuất tục
Như lập đức chính mình
Thí kia lại như đây
Khi nghe chưa rõ đủ
Và tư, tu thật nghĩa
Nơi Thầy báo ân thí
Nên kính làm chưa ngoa
Chưa đọc ngoại tà luận
Nhưng khởi tranh mạn vậy
Chẳng nên khen đức mình
Oán đức lại chẳng khen
Chưa cho kia rõ việc
Cùng ác tâm lưỡng thiệt
Tự nơi kia có quá
Như lý xem sám hối
Nếu do đây sai trái
Người trí sao trách kia
Tự ta lìa sai này
Hay nên cứu giúp kia
Kia tự tìm chưa sân
Tức quán nghiệp ác trước
Chưa báo ác với kia
Nên sau chưa thọ khổ
Nơi kia nên suy nghĩ
Chưa mong kia báo đáp
Chỉ tự ụng thọ khổ
Cùng cầu chúng thọ vui
Nếu được trời phú quý
Tự cao chẳng nên làm
Gặp lúc như ngạ quỷ
Chưa khởi làm việc bi
Giả như mất ngôi vua
Hoặc chết do lời thật
Lại hay nói điều này
Chẳng thật lợi mặc nhiên
Như nói như điều này
Nguyện người chuyên làm lành
Nhân đây biến thành tốt
Tự tại thành tốt đẹp

Nên tạo thuận chọn lựa
Sau tức nương lý làm
Chưa do tin kia tạo
Nên tự rõ thật nghĩa
Nếu y lý làm lành
Tên tốt khắp mười phương
Vương hầu luôn chẳng dứt
Vua giàu vui, chuyển đại
Chết nường trăm một thứ
Thọ mạng nhân chẳng nhiều
Nhân này hoặc duyên chết
Nên hằng hay làm lành
Nếu người hay làm lành
Thì sẽ được an lạc
Nơi tự tha nếu vậy
Lành này vui đầy đủ
Nương pháp làm tánh người
Nằm, biết thường an lạc
Trong mộng thấy việc lành
Do trong chẳng việc ác
Nếu người nuôi cha mẹ
Cung kính chính nhà mình
Kính người lành dùng của
Nhẫn nhục và đại độ
Nói ngọt không hai lưỡi
Lời thật giống niềm vui
Đây nhân chín cõi trời
Hết sống nên tu hành
Do xưa làm chín pháp
Thiên chủ cảm ngôi vua
Nơi nơi ở pháp đường
Đến rồi thường hay nói
Một ngày ba lần thí
Ăn ngon ba trăm loại
Phước chẳng sánh sát na
Làm từ một phần trăm
Trời người hay vui hộ
Ngày đêm thọ hỷ lạc
Chẳng oán, lửa độc gậy
Đây làm từ hiện quả
Chẳng công dụng cùng của
Sau sanh nơi sắc giới
Được từ mười công đức

Nếu người chưa giải thoát
Dạy tất cả chúng sanh
Hay phát tâm Bồ đề
Bồ Tát đức như núi
Bồ đề tâm kiên cố
Do tin lừa tám nạn
Nhân giới sanh đường lành
Việc tu chơn như không
Được lành chẳng phóng dật
Chẳng xiêm được niêm căn
Hằng nghĩ được huệ căn
Cung kính được nghĩa lý
Hộ pháp của đời trước
Bồ thí hay nghe pháp
Hoặc chẳng chứng kia nghe
Tất được như chỗ mên
Cùng Phật được gặp ngay
Chẳng tham tạo thành việc
Chẳng keo tài vật nhiều
Lìa mạn được thượng phẩm
Pháp nhẫn được tổng trì
Do làm năm thí thật
Và huệ, không sợ hãi
Chẳng có sợ thứ gì
Nên cảm thể lực lớn
Tích phước như tạo đèn
Tối tăm có ánh sáng
Bồ thí chứa dầu sáng
Nên được mắt trời đẹp
Cúng dường bồ thí thời
Tức tạo tiếng trống vui
Tù và tiếng vi diệu
Thường được tai tịnh thiên
Nơi kia mắt mặc nhiên
Chẳng nói người kém đức
Tùy thuận hộ ý kia
Nên được tha tâm trí
Do thí được lên thuyền
Chở đến cứu kẻ nghèo
Cung kính nhìn bậc trên
Nên được như ý thông
Làm kia nhớ đến pháp
Và chánh pháp câu nghĩa

Hoặc tịnh tâm thí pháp
Nên cảm tức mệnh trí
Do trí chân thật nghĩa
Vì các pháp không tánh
Nên được thông thứ sáu
Tối thắng và lậu tận
Bình đẳng bi giống nhau
Do tu như thật trí
Nên tự được thành Phật
Hằng giải thoát chúng sanh
Do nhiều loại tịnh nguyện
Nên Phật độ thanh tịnh
Chúng bảo hiện công đức
Nên phóng nhiều ánh sáng
Như nghiệp này và quả
Ta rõ nghĩa giống nhau
Do nên tu lợi kia
Tức Bồ đề tự lợi.

BẢO HÀNH VƯƠNG CHÁNH LUẬN
GIÁO VƯƠNG (DẠY VUA)
Phẩm thứ tư

Vua nếu làm phi pháp
Hoặc tạo phi đạo lý
Việc vua, người lại khen
Đó quá ác khó biết
Lại có kẻ thế gian
Chẳng thích lành, khó dạy
Hà hưởng Đại quốc vương
Hay nghe lời người lành
Nay ta thương tưởng người
Và thương khắp thế gian
Nên ta lành khuyên người
Thật ích nếu chẳng ham
Chơn ý có nghĩa lợi
Nương đây do từ bi
Phật hay dạy đệ tử
Nên ta vì người nói
Nếu chú tâm nghe đây
Nên ở nơi chẳng sân
Nên giữ tất có thể
Như tắm được sạch sẽ
Ta nay nói lời lành
Hiện, lai có lợi ích
Người rõ nên thọ làm
Vì mình và cho đời
Do xưa cho người nghèo
Nên giờ cảm giàu của
Nhân tham chẳng rõ nghĩ
Bỏ thí chẳng có được
Thế gian chỉ so lường
Chẳng lo không người thiếu
Do thí mượn đồ kém
Đời sau vật gấp trăm
Nguyện người phát tâm lớn
Hằng cùng tạo đại sự
Nếu làm với tâm lớn
Người này được quả lớn
Ý kém vua hẹp hòi
Tâm nguyện chưa từng gặp

Tên hay, việc tốt đẹp
Tam Bảo nương nên làm
Nhớ vua tâm cùng lòng
Nếu việc chẳng như người
Chết kia tạo tên xấu
Vua chẳng làm việc tốt
Việc to lớn hay tạo
Người lớn hy hữu dùng
Hay chớ người thấp nguyện
Mà lệnh thành việc này
Chẳng tự còn vật thí
Thân sau vào tương lai
Nếu nơi pháp của yên
Trước đến nghịch lại chờ
Tiên đế các sản nghiệp
Quên gốc gặp vua mới
Hay vì vua trước sanh
Pháp lạc, tên hay chẳng
Dùng tiền thọ, hiện vui
Nếu thí cảm, sau vui
Chẳng đây hai kia mất
Chỉ sanh khổ, chẳng vui
Cuối đời muốn bỏ thí
Thần lo mất tự tại
Phải tuyệt mà bỏ yêu
Tùy vua mới muốn vui
Nếu bỏ tất cả vật
Người làm nên hoằng pháp
Lại thường ở duyên tử
Giống như gió qua đèn
Trước các vua đã khởi
Bình đẳng các công đức
Nghĩa Trời, Thần, Miếu, Đường
Nguyện như cũ sửa đổi
Lìa sát thường làm lành
Trì giới yêu nét đẹp
Nghề tăng tài chẳng tranh
Siêng năng hay tu thiện
Thanh tịnh không tích tụ
Chẳng xả nơi việc kia
An lập lấy dẫn đầu
Thọ được công đức kia
Mù, bệnh căn không đủ

Nên thương, chẳng nơi nương
Nơi miếu không được dẫu
Bình đẳng cùng kia ăn
Đạo đức chẳng cầu người
Hoặc trụ ngoài đất vua
Cúng dường hoặc giống vậy
Nên làm không phân biệt
Nơi tất cả pháp sự
Nên lập người siêng năng
Không tham hay rõ lành
Chẳng phạm pháp, sợ tội
Rõ chánh luận làm thiện
Thân ái bốn quán tịnh
Lời đẹp chẳng khiếm nhược
Bên trên hay trì giới
Rõ biết kia bị khổ
Nhu lý nghề quyết đẹp
Tám người cùng giúp đỡ
Vì muôn lập tám chỗ
Nhu hòa có đại độ
Mạnh mẽ hay thương vua
Ngay thật hay dùng của
Không buông lung làm lành
Lành nghĩ chỗ việc làm
Hay riêng mười hai que
Sẽ làm bốn phương tiện
Nên lập vị đại thần
Giữ pháp giới thanh tịnh
Rõ việc có kẻ dùng
Hay sanh trưởng giữ tiền
Giải nghĩa, nghề viết, tính
Nơi kia tâm sự thấy
Sợ tội thân thiết vua
Của cải nhiều quyền thuộc
Tuyên lập làm quan chức
Ngày ngày nên hỏi kia
Tất cả của ra vào
Hỏi rồi pháp sự thấy
Tâm vui, lành dạy hỏi
Vì pháp xứ ngôi vua
Chẳng cầu danh dục trần
Ngôi vua hơn có lợi
Khác đây tức chẳng phải

Đại vương tức thế gian
Nhiều giúp nhau ăn uống
Lập pháp, nghĩa ngôi vua
Người lắng nghe ta nói
Trưởng lão nơi xứ vua
Trên tộc giải thị phi
Sợ ác, nhiều tương thuận
Nguyện kia thấy việc vua
Phạt trời đánh bằng roi
Nếu kia nương lý làm
Vua hằng rải đại bi
Lập kia liền thí ân
Vì lợi tất cả người
Nên hay khởi tâm từ
Nếu kia thật quá ác
Lại nên sanh đại bi
Quá ác cực hại tâm
Tất vì kia mà thương
Kia tức là chỗ từ
Chánh hành nhân chẳng cảnh
Người nghèo nếu bị ở
Năm ngày tức thối lui
Người khác lại như lý
Tùy một chưa câu lưu
Nếu nơi chỗ một người
Khởi tâm cột lâu dài
Tùy người sanh chẳng hộ
Nhân đây ác hay lưu
Cho đến kia chưa tan
Tuy cột, lại an lạc
Trang sức cùng ăn uống
Thuốc thang đều đầy đủ
Vua muốn kia thành chỗ
Nương bi lập dạy lành
Thiện ác người đều giống
Chẳng do sân và dục
Rõ biết thật rõ rồi
Người tăng khởi phản nghịch
Chẳng giết, chẳng gập kia
Nguyện vua, đuổi đất khác
Thấy nhà mình như oán
Do người tham mắt tịnh
Hằng nghĩ chẳng buông lung

Nguyện làm như pháp sự
Thường hay siêng cúng dường
Có người ân làm được
Như ân đức thắng hơn
Báo kia lại như thế
Hay tiếp các hoa đẹp
Cùng thí những quả lớn
Cây quý có nhiều cành
Các chim nương vào đó
Vua trì giới hay thí
Có uy được tâm, vật
Giống như viên đường tròn
Hương thơm, vị cũng khác
Nếu vua nương đạo lý
Pháp ác tức chẳng làm
Chẳng khó, chẳng phi pháp
Hay có pháp hoan lạc
Chẳng từ đời xưa lại
Chẳng thể hay nhập vào
Ngôi vua từ pháp được
Vì ngôi chưa hoại pháp
Ngôi vua như ngôi nhà
Khổ truyền như giá cả
Vì chẳng liền cầu được
Đây dùng người nên làm
Ngôi vua như ngôi nhà
Vua truyền như chỗ đổi
Vì muốn liền cầu được
Đây dùng để tu hành
Chuyển luân vương được đất
Hoặc đủ bốn thiên hạ
Nhưng thân tâm hai vui
Ngoài phú quý đều giả
Thường đối trị các khổ
Vì thân hỷ lạc thọ
Tâm vui là tướng loại
Đều phân biệt chỗ làm
Đối trị khổ làm thể
Và phân biệt làm loại
Thế gian tất cả vui
Hư nên không chân thật
Nơi nơi chỗ ở ăn
Chỗ ngồi và áo quần

Uống ăn đồ nằm đủ
Vợ, xe, voi dùng một
Nếu tâm tùy một duyên
Tức do kia sanh vui
Ngoài cảnh chẳng duyên vậy
Cho nên hư chẳng dùng
Ngũ căn duyên ngũ trần
Nếu tâm chẳng phân biệt
Tuy lại được thành bụi
Chẳng do đây sanh vui
Trần này, căn sở duyên
Ngoài tức chẳng thể nơi
Nên chỗ thừa căn trần
Chân thật không có nghĩa
Căn trần này sở duyên
Tâm thủ tướng quá khứ
Phân biệt khởi tịnh tướng
Ở kia sanh lạc thọ
Một trần tâm sở duyên
Tâm, trần chẳng cùng đời
Liền lìa tâm , không trần
Lìa trần lại chẳng tâm
Lấy cha mẹ làm nhân
Ngươi nói có con sanh
Như duyên này nhân sắc
Nói có thức đồng sanh
Khử lai thể căn trần
Chẳng thành do vô nghĩa
Chẳng ra hai đời vậy
Hiện trần căn không nghĩa
Như mắt thấy vòng lửa
Do căn đảo loạn vậy
Vời hiện tại trong trần
Căn duyên trần cũng vậy
Ngũ căn cùng cảnh giới
Là bốn đại trần loại
Mỗi mỗi chỗ không lớn
Trần duyên căn chẳng có
Nếu đại mỗi lìa thành
Chỉ củi lửa nên cháy
Nếu lìa không chẳng lìa
Trần lại giống điều này
Tứ đại hai nghĩa hư

Nên chẳng thành hòa đồng
Tứ thật chẳng hòa đồng
Nên sắc trần chẳng thành
Thức, thọ, tưởng và hành
Hai loại thể chẳng thành
Chẳng hợp cùng duyên sanh
Chẳng có nên không hợp
Nhu phân biệt hỷ lạc
Duyên khổ đối trị thành
Nhu đây chỗ tính khổ
Nhân vui hoại nên thành
Vớ vui hòa hợp yêu
Duyên vô tướng tức mất
Vớ khổ xa lia tham
Do đây quán chẳng sanh
Khổ nương đời để nói
Tâm vì hay thấy đó
Chẳng phải lìa chỗ thấy
Hay thấy chẳng thành vậy
Quán, hạnh thấy thế gian
Nhu chẳng thật chẳng có
Chẳng thủ, chẳng phân biệt
Bát Niết Bàn như lửa
Bồ Tát thấy như đây
Vớ Bồ đề chẳng thoái
Do đại bi hướng dẫn
Sau tương tục đến Phật
Các Bồ Tát tu đạo
Phật nói nơi Đại thừa
Vô trí, người giận dữ
Tự hại, bỏ chẳng giữ
Chẳng biết, công đức mất
Vớ đức khởi, mất tướng
Hoặc giận ghét thắng lợi
Nên người chê Đại thừa
Nếu rõ tội tổn kia
Công đức hay lợi ích
Nên nói người phỉ bang
Chẳng biết giận, ghét lành
Do chẳng tin tự lợi
Một vị lợi ích kia
Đại thừa chỗ huân đức
Nên kẻ chê thành than

Người tin do chấp chặt
Chẳng tin do ghét giận
Người tin chê hay đốt
Hà hưởng người sân si
Càng độc mà trị độc
N như thầy thuốc hay nói
Nếu diệt ác cũng thế
Lời này sai khác gì
Các pháp tâm hành trước
Lấy tâm làm đầu tiên
Lấy khổ diệt ác kia
Tâm lành người qua gì
Khổ hay nếu được lợi
Nên thú hà hưởng vui
Hoặc với mình và người
Đây là gốc pháp xưa
Do hay quên ít vui
Sau nếu thấy vui nhiều
Người trí bỏ vui ít
Quán nơi sau vui lớn
Nếu không nhẫn lời này
Thầy thuốc cho khổ vui
Phạm tội chẳng thể tha
Nên ngơoi, nghĩa chẳng vậy
Hoặc thấy việc chẳng nghi
Kẻ trí do nghĩa làm
Hoặc chế hoặc mở ra
Nghĩa này nơi nơi có
Các Bồ Tát uy nghi
Bi là trước trí thành
Đại thừa nói như đây
Nhân gì mà phi báng
Không trí nên chìm nổi
Thượng thừa rộng nghĩa sâu
Do phi báng Đại thừa
Thành ta, người oan gia
Thí, giới, nhẫn, tinh tấn
Định, trí, bi làm thể
Phật nói Đại thừa vậy
Sao có tà thuyết lậu
Do thí, giới lợi kia
Nhẫn, tiến làm tự lợi
Định, huệ, thoát, tự, tha

Lược nhiếp nghĩa Đại thừa
Lược nói Phật chánh giáo
Nghĩa giải thoát tự, tha
Đây sáu độ làm tạng
Người nào hay bỏ đây
Phước huệ làm chủng loại
Phật nói đạo Bồ đề
Lập đây tên Đại thừa
Si, mù chẳng thể nhận
Như không khó suy nghĩ
Phước huệ làm thành vậy
Chư Phật đức khó nghĩ
Nơi Đại thừa nguyện nhận
Đại đức Xá Lợi Phất
Phật giới, chẳng cảnh này
Nên Phật đức khó nghĩ
Vì sao chẳng thể nhận
Nơi Đại thừa vô sanh
Thừa nhỏ nói không diệt
Vô sanh diệt một thể
Tự nghĩa chưa sai khác
Chân không và Phật đức
Nếu như pháp chọn lựa
Đại Tiểu cả hai thừa
Vớ người trí sao tranh
Phật nói biết liễu nghĩa
Chẳng người thấp dễ giải
Một ba thừa nói trong
Hộ tự thể chưa hại
Nếu xả không có phước
Nếu giận, ác, không lành
Nếu muốn yêu tự thân
Đại thừa không nên chê
Bồ Tát nguyện và làm
Hồi hướng cùng kia không
Nếu nương Tiểu thừa tu
Sao Thế thành Bồ Tát
Bồ Tát đạo bốn nương
Nơi Tiểu thừa chẳng nói
Pháp nào Phật đã tu
Mà nói hay hơn kia
Nương tựa để, trợ đạo
Phật và kia nếu giống

Tu nhân liền chẳng khác
Vì sao quả sai biệt
Bồ đề hành tông biệt
Tiểu thừa giữa chẳng nói
Nơi Đại thừa đầy đủ
Nên trí phải tin thọ
Như luận Tỳ Già La
Trước dạy học chữ cái
Phật lập giáo như thế
Đề giáo hóa gốc siêu
Có nơi hoặc thuyết pháp
Làm kia lìa các ác
Hoặc vì thành phước đức
Hoặc đủ nương nơi hai
Hoặc vì thay hai này
Sâu xa chỗ người kém
Hoặc lấy bi làm trên
Vì kia thành Bồ đề
Cho nên người thông minh
Nên bỏ giận Đại thừa
Nên khởi tin và thọ
Vì được Vô Đẳng Giác
Do tin thọ Đại thừa
Và hành Đại thừa giáo
Nên thành Vô Thượng đạo
Giữa đó nhiều niềm vui
Thí, giới và nhẫn nhục
Nhiều vì do tại gia
Pháp này bi đứng đầu
Nguyện người tu thành tánh
Do đời chẳng bình đẳng
Ngôi vua nếu trái pháp
Vì đẹp tên và pháp
Việc ấy xuất gia hơn.

BẢO HÀNH VƯƠNG CHÁNH LUẬN
XUẤT GIA CHÁNH HẠNH
Phẩm thứ năm

Người xuất gia sơ học
Kính tâm tu cấm giới
Nơi Mộc Xoa, Tỳ Ni
Học nhiều phá lập nghĩa
Liên khởi tâm chánh cần
Xả ly những hoặc thô
Số có năm mươi bảy
Lắng nghe ta nói đây
Lạ nghĩa tâm sai khác
Giận, là kết kia mất
Che, ác tội tên dẫu
Và gặp ác hiện thiện
Kia khoe danh dối lừa
Dối, nghĩa làm tâm cong
Tật, nơi kia lo đứ
Đố, tâm lo lắng xả
Chẳng hổ và chẳng thẹn
Nơi mình, người chẳng xấu
Chẳng dưới chẳng kính kia
Loạn động sân phược tiện
Say, nghĩ chẳng kể kia
Buông lung chẳng tu thiện
Mạn, ấy có bảy loại
Ta nay sẽ nói lược
Nếu người khởi phân biệt
Từ thấp thấp thấy thấy
Từ dưới và hơn trên
Nói đây hoặc là mạn
Người thấp lo tự thân
Người thấp như thế ấy
Nói đây là hạ mạn
Do tự hạ mình vậy
Người hạ cao tự thân
Cùng người hơn bình đẳng
Hoặc này tên cao mạn
Do tự cao làm hơn
Người dưới tính chính mình
Hơn nơi hơn người khác

Nói đây tên quá mạn
Như nhọt ở trên bọt
Nơi năm loại thủ ẩm
Tự tánh không, không người
Do si nên tính ta
Nói đây tên ngã mạn
Thật chưa được Thánh đạo
Kể tự thân được rồi
Do ta biên đạo vậy
Nói tên tăng thượng mạn
Nếu người do tạo ác
Mà kê tự thân hơn
Thêm lại phá đức kia
Nói đây là tà mạn
Ta nay không dùng đến
Hoặc có dưới tự thể
Đây lại tên hạ mạn
Hay duyên tự thể khởi
Vì cầu lợi dưỡng khen
Nên thủ nhiếp sáu căn
Hay ôn tham, dục, ý
Hoặc này tên công cao
Vì được lợi cúng dường
Nơi kia khởi ái ngữ
Hoặc này duyên thế pháp
Nói đây là tà ngôn
Vì muốn được vật kia
Nếu khen đẹp của này
Nói tên là hiện tướng
Nên thấy tự tâm vậy
Vì muốn được chỗ cầu
Hoặc tiền chẳng phá kia
Nói tên là Ha Trách
Hay phục kia thuận theo
Do thí, dục cầu lợi
Hoặc khen kia đức trước
Gọi tên lợi cầu dục
Năm tà này mệnh nhiếp
Nếu người duyên kia mất
Tâm ấy nhiều loại gọi
Nói tên là Ám Ích
Đây hoặc nhóm hậu tâm
Sợ hãi chẳng hay yên

Do vô trí và bệnh
Nơi dưới thô tục đủ
Ba hoa và giải đãi
Dục sân si ô tưởng
Tên gọi nhiều loại lắm
Chẳng như hiện quan sát
Gọi tên chẳng tư duy
Nơi việc chánh giải đãi
Gọi là chẳng cung kính
Nơi Thầy chẳng tôn trọng
Gọi tên chẳng tôn trọng
Trên tâm dục đã khởi
Bên ngoài danh cứ giữ
Tâm trên giữ, dục sanh
Tối cùng gọi biến trước
Từ của sanh trường dục
Chẳng đủ, tâm tên tham
Ái trước nơi vật kia
Tên là bất đẳng dục
Nơi phi cảnh người nữ
Cầu được chẳng pháp dục
Tự không đức, hiển đức
Gọi tên là ác dục
Lìa tri túc hằng cầu
Gọi tên là đại dục
Nguyện kia biết đức ta
Gọi tên là thức dục
Chẳng nên yên thọ khổ
Gọi tên là bất nhẫn
Nơi Thầy kính việc chánh
Tà hạnh gọi chẳng quý
Nhu pháp lành nói dạy
Khinh mạn gọi khó nói
Nơi người thân ái trước
Tư duy gọi thân giác
Do dục ở nơi nơi
Suy được gọi Thô giác
Chẳng lo chết sợ hãi
Gọi tên chẳng tử giác
Do chân thật công đức
Nguyện kia tôn trọng ta
Suy này duyên thức kia
Gọi tên thuận giác giác

Do ái và tâm ghét
Nghĩ mình làm hại kia
Duyên tự và người ngoài
Gọi tên hại tha giác
Lo nhớ nhiễm ô tâm
Chẳng nương gọi bất an
Thân chìm gọi tên cực
Chậm chạp gọi giải đãi
Do theo tâm trên hoặc
Do phát thân tên Tần
Thân loạn chẳng ăn kiên
Gọi tên là say ăn
Thân tâm thật mệt mỏi
Gọi tên là hạ liệt
Tham ái nơi ngũ trần
Gọi tên là dục dục
Nơi kia tổn hại ý
Từ chín nhân duyên sanh
Ba thời nghi tai hoạnh
Gọi tên là sân nhuế
Do thân tâm nặng nên
Việc không thể gọi yếu
Tâm hối gọi là thụy
Thân tâm lắc nên động
Do việc ác sanh hối
Ưu sau thiêu đốt tên
Nơi Tam Bảo Tứ Đế
Dụ dự nói là nghi
Nếu xuất gia Bồ Tát
Lìa lìa loại thô này
Nếu hay tha ác này
Đối trị đức dễ sanh
Trong đây các công đức
Bồ Tát nên tu trị
Nghĩa thí, giới và nhẫn
Siêng định, huê, bi thủy
Xả vật riêng gọi thí
Khởi lợi tha gọi giới
Giải thoát sân tên nhẫn
Nhiếp lành gọi tinh tấn
Tâm tịch tịnh tên định
Thông chân nghĩa tên trí
Nơi tất cả chúng sanh

Một vị lợi gọi bi
Thí sanh giàu giới vui
Nhân, ái, siêng đốt cháy
Định tĩnh trí giải thoát
Bi sanh tất cả lợi
Bảy pháp này nếu thành
Đều được đến cứu cánh
Khó nghĩ trí cảnh giới
Làm đến nơi Thế Tôn
Như ở trong Tiểu thừa
Nói các Địa Thanh Văn
Nơi Đại thừa cũng thế
Nói Bồ Tát Thập Địa
Sơ Địa là hoan hỷ
Ở trong hỷ hy hữu
Do ba hết diệt tận
Và sanh vào nhà Phật
Nhân đây Địa quả báo
Hiện tiền tu bồ thí
Ở trăm thế giới Phật
Bất động được tự tại
Ở Diêm Phù các châu
Làm Đại chuyển luân vương
Ở thế gian hằng chuyển
Bảo luân và pháp luân
Đệ nhị gọi vô cầu
Thân, khẩu, ý và nghiệp
Mười loại đều thanh tịnh
Tự tánh được tự tại
Nhân này địa quả báo
Hiện tiền tu trì giới
Nơi ngàn Phật thế giới
Chẳng động được tự tại
Tiên hơn Thiên Đế thích
Hay trừ thiên ái dục
Thiên ma và ngoại đạo
Đều được chẳng hay động
Đệ Tam gọi Minh diệm
Tịnh huệ quang minh sanh
Do định và thân thông
Dục, sân, hoặc, diệt vậy
Nhân này địa quả báo
Hiện tiền tu nhẫn nhục

Nơi vạn Phật thế giới
Chẳng động được tự tại
Tu Dạ Ma Thiên Đế
Mất thân thấy tập khí
Tất cả tà sư chấp
Hay phá hay chánh giáo
Đệ tứ tên Thiên nhiên
Trí lửa sáng sanh sáng
Nhân này địa quả báo
Tinh tấn độ hiện tiền
Nhiều tu tập đạo phẩm
Là diệt hoặc, sanh đạo
Đầu Suất Đà Thiên chủ
Trừ ngoại đạo thấy giới
Do được sanh tự tại
Nơi mười phương Phật độ
Qua lại không chướng ngại
Ngoài nghĩa như địa trước
Đệ ngũ tên Nan Thắng
Ma, Nhị thừa chẳng đặng
Thánh Đế vi diệu nghĩa
Chứng thấy chỗ sanh vậy
Nhân này địa quả báo
Định độ được hiện tiền
Làm hóa lạc Thiên chủ
Qua hai thừa hướng Đại
Đệ lục tên Hiện Tiền
Chánh hướng Phật pháp vậy
Do bởi tu định huê
Chứng được diệt viên mãn
Nhân này địa quả báo
Bát Nhã độ hiện tiền
Tha Hóa Tự Tại Thiên
Hay dạy trầm tục đế
Đệ Thất tên Viễn Hành
Viễn Hành lại tiếp tục
Nơi trong niệm niệm được
Vô sanh và vô diệt
Nhân này địa quả báo
Phương tiện trí hiện tiền
Được làm Đại Phạm Vương
Hay thông Đệ nhất nghĩa
Chứng Phương Tiện Thắng Trí

Lục Độ sanh chẳng ngừng
Nơi Tam Thừa thế tục
Làm tối đệ nhất sư
Đồng tử địa bất động
Do chẳng ra Chơn quán
Vô phân biệt khó biết
Chẳng thân, khẩu, ý cảnh
Nhân này địa quả báo
Nguyện độ thường hiện tiền
Thắng Biến Quang phạm chủ
Tịnh độ và tự tại
Nhị thừa cùng chẳng được
Nơi chơn tục một nghĩa
Gồm tu động tịnh vậy
Làm hai lợi không vãn (nghe)
Đệ cửu tên Thiện Tuệ
Pháp Vương Thái Tử vị
Đây trong trí tối thắng
Do thông đạt bốn biện
Nhân này địa quả báo
Lục độ thường hiện tiền
Làm biến tịnh Phạm Vương
Bốn đáp khó chẳng thấy
Đệ thập tên Pháp Vân
Hay mưa chánh pháp mưa
Phật quang, nước tắm thân
Thọ Phật Quán Đảnh vị
Nhân này địa quả báo
Trí độ thường hiện tiền
Làm Tịnh Cư Phạm Vương
Đại Tự Tại Thiên chủ
Trí huệ thật khó nghĩ
Chư Phật tạng bí mật
Được đầy đủ tự tại
Hậu sanh Bồ xứ vị
Nư đây Bồ Tát địa
Mười loại ta đã nói
Phật địa và kia khác
Đầy thắng đức khó lường
Địa này hằng lược nói
Thập lực và tương ưng
Tùy đây mỗi mỗi lược
Khó lường như hư không

Như đây và dễ nói
Chư Phật đức vô lượng
Như mùi hương hư không
Và đất, nước, lửa, gió
Chư Phật đức vô lượng
Nơi người khác khó tin
Nếu chẳng thấy nhân này
Khó lường như quả này
Vì nhân này và quả
Hiện tiền Phật Chi Đề
Ngày đêm mỗi ba lần
Nguyện tụng hai mươi kệ
Chư Phật, Pháp và Tăng
Tất cả các Bồ Tát
Ta đánh lễ quy y
Nên tôn trọng cung kính
Con lìa tất cả ác
Nhiếp trì tất cả lành
Chúng sanh các việc lành
Tùy hỷ và thuận làm
Đầu mặt lễ chư Phật
Chấp tay khuyên thỉnh ở
Nguyện vì chuyển pháp luân
Cùng sanh tử đời sau
Từ đây làm đức ta
Tạo rồi và chưa tạo
Nhơn này nguyện chúng sanh
Đều phát Bồ đề tâm
Độ tất cả chướng nạn
Viên mãn vô cầu cần
Đều tịnh mệnh tương ưng
Nguyện kia việc tự tại
Tất cả đều vô biên
Cùng tay quý tương ưng
Cùng đời sau vô tận
Nguyện chúng sanh như đây
Nguyện tất cả người nữ
Đều thành Thắng phu nhơn
Hằng ở tất cả lúc
Minh túc được đầy đủ
Hình mạo đẹp uy đức
Sắc đẹp kia yêu thấy
Chẳng bệnh, khỏe đầy đủ

Sống lâu nguyện như kia
Giải thoát các khổ sợ
Một lòng quy Tam Bảo
Nơi phương tiện thiện xảo
Phật pháp là cửa lớn
Từ, bi, hỷ, tịnh, xả
Hằng ở Tứ Phạm vương
Thí, giới, nhẫn, tinh tấn
Định, trí, khổ, trang nghiêm
Đầy đủ phước, huệ, hạnh
Tướng đẹp ánh sáng chiếu
Nguyện kia khó suy lường
Hành Thập Địa chẳng ngại
Cùng đây đức tương ưng
Ngoài đức chỗ trang nghiêm
Giải thoát qua tất cả
Nguyện ta thương chúng sanh
Đầy đủ tất cả lành
Và chúng sanh tạo vui
Hay trừ các việc khổ
Nguyện ta hằng như đây
Nếu kia có sợ hãi
Tất cả lúc và nơi
Do duy ý, tên ta
Được thoát tất cả khổ
Kính tin ta và sân
Nếu thấy và nhớ giữ
Cho đến nghe tên ta
Nguyện kia định Bồ đề
Nguyện ta được ngũ thông
Hằng tùy tất cả sanh
Nguyện ta hằng hay sanh
Chúng sanh lành và vui
Nếu kia muốn làm ác
Nơi tất cả thế giới
Nguyện biến dứt ác kia
Như lý khiến tu thiện
Như đất, nước, lửa, gió
Thuốc nam và cây rừng
Như kia muốn thọ dụng
Nguyện ta tự nhận thọ
Nguyện ta kia chỗ mến
Như nghĩ chính thọ mệnh

Nguyện ta nhớ chúng sanh
Gấp bội hơn tỵ thương
Nguyện kia chỗ tạo ác
Nơi ta quả báo đủ
Đây ta sẽ làm lành
Nơi kia quả báo thực
Một người chưa giải thoát
Nơi có tùy sanh đạo
Nguyện ta vì kia ở
Chẳng trước giữ Bồ đề
Nên như đây tu hành
Phước đức nếu có thể
Nơi hằng sa thế giới
Công này chẳng thể lường
Phật Thế Tôn tỵ nói
Như đây nhân khó hết
Chúng sanh giới vô lượng
Lợi ích nguyện cũng vậy
Pháp này ta lược nói
Nên sanh tỵ tha lợi
Nguyện người mến pháp này
Như yêu nhớ tỵ thân
Nếu người mến pháp này
Đây thật yêu thân mình
Đây chỗ yêu nên ghét
Ghét này do pháp thành
Nên việc pháp như thân
Việc làm như việc pháp
Nếu làm việc huệ nhiên
Như huệ việc người trí
Tịnh thuận có trí huệ
Mong kia nói chánh lý
Do tỵ ác nghi kia
Người này tổn việc mình
Đây là thiện tri thức
Người nên rõ sơ tướng
Tri túc, từ bi, giới
Trí huệ, hay diệt ác
Bản lành hay dạy người
Người rõ kính thuận làm
Do trong ngoài thắng đức
Người tất đến xứ tốt
Thật thệ nói lời yêu

Vui tánh chẳng thể động
Chánh sự tăng đối trá
Nguyện người tự dễ dạy
Xả rồi không có hối
Có lửa đốt tâm lạnh
Chẳng giải đãi lặc động
Chẳng công cao hòa đồng
Nguyện sáng trong như trăng
Có đốt cháy như trời
Sâu xa như biển lớn
Ổ yên như vua núi
Tất cả quả chổ lia
Chúng đức nơi trang nghiêm
Chúng sanh chổ thọ dụng
Nguyện người tất cả trí
Ta chẳng thường làm vua
Nói như thế pháp lành
Như lý vì người khác
Do dự lợi tất cả
Đại vương ! Chánh luận này
Người ngày ngày nên nghe
Vi làm cho mình, người
Được Vô Thượng Bồ Đề
Thắng giới, kính bậc trên
Nhẫn nhục không tật đố
Chẳng khoe của, tri túc
Cứu tế những việc khó
Hay làm lành, người ác
Nhiếp trì và chế phục
Hằng hộ Phật chánh pháp
Cầu Bồ đề nên làm.

**Bảo Hành Vương Chánh Luận
Hết một quyển**

Dịch xong vào lúc 12 giờ trưa ngày 31 tháng 01 năm 2007
tại Tu viện Đa Bảo - Úc Đại Lợi